

INFEKSIONET SEKSUALISHT TË TRANSMETUESHME

Akronime

- ▶ Infeksione Seksualisht të Transmetueshme IST
- ▶ Sëmundje Seksualisht të Transmetueshme SST
- ▶ Sexually Transmitted Infection STI
- ▶ Sexually Transmitted Diseases STD

Sfondi

- ▶ IST një problem i shëndetit publik
- ▶ Identifikohen ndër risqet globale për vdekshmërinë
- ▶ Zenë vendin e dytë për peshën e sëmundshmërisë ulin cilësinë e jetës, ndikojnë në ekuilibrat demografik
- ▶ IST janë ndër 5 sëmundjet që individët paraqiten më shpesh për ndihmë mjekësore
- ▶ Mbi 340 milion raste të reja ndodhin çdo vit
- ▶ Infeksioni i patrajtuar nga gonokoku e klamidia tek gratë çon në inflamacione pelvike në mbi 40% të rasteve. 1 në 4 raste rezulton në infertilitet dhe mbi 4000 të porsalindur çdo vit verbohen prej infeksioneve të syve
- ▶ Rritin transmetimin seksual të HIV deri 10 herë

... Sfondi

- ▶ Në Shqipëri-përballja me fenomene si emigracioni, droga, alkooli, prostitucioni kanë ekspozuar të rinjtë ndaj IST-ve e kanë impaktuar SHSR të tyre
- ▶ Fillimi i marrëdhënies seksuale në moshë të re, marrëdhënie pa prezervativ, ndërrimi i partnerëve-karakteristikë e adoleshentëve sot
- ▶ Përdorimi i prezervativit konsiderohet kryesisht për të shmangur shtatzëninë dhe jo një IST
- ▶ Ka mungesë informacioni e keqkuptime mbi IST që kontribuojnë në tregues jo të mirë të SHSR

Llojet e IST-ve

- ▶ Bakterioza vaginale
- ▶ Kandida
- ▶ Trikomonas
- ▶ Klamidia
- ▶ Herpes genital
- ▶ Kondiloma/ Papiloma virus
- ▶ Sifilizi
- ▶ Gonorrea
- ▶ Hepatiti B
- ▶ HIV/AIDS

Shenjat kryesore të IST-ve

- ▶ Skuqje, djegie rreth organeve genitale
- ▶ Dhimbje, djegie gjatë urinimit, urinim i shpeshtë
- ▶ Sekrecione të pazakonta nga organet genitale
- ▶ Kruajtje të shumta rreth organeve
- ▶ Formacione-lytha, puçra, flluska
- ▶ Dhimbje në fund të barkut
- ▶ Dhimbje gjatë kontaktit seksual

10 fakte për tu njohur për HIV

1. AIDS shkaktohet nga HIV
2. Për tu shfaqur sëmundja do kohë
3. Tre janë rrugët e transmetimit
4. Rruga seksuale më e shpeshtë
5. IST-të favorizojnë transmetimin
6. Rreziku ulet nëse ndjek ABC-në e parandalimit
7. Përdorimi i drogës rrit rrezikun
8. Nëse dyshon bëj testin (njih vendet ku bëhet)
9. Nuk trasmetohet nga: shtërngimi duarve, përqafimi, ngrënia e ushqimit, tualeti, pishina, telefoni, në kinema, vizita në spital, vendi i punës, frekuentimi i shkollës, prekja dorezave, taxia, autobus.
10. Diskriminimi i të infektuarve rrezik për Shëndetin Publik

Nëse ke një SST:

- ▶ Kërko menjëherë ndihmë mjekësore
- ▶ Mos shpërnda një IST
- ▶ Mjeko infeksionin tënd
- ▶ Informo/Ndihmo partnerin tënd seksual të marrë mjekim
- ▶ Kthehu për rikontroll për tu siguruar që jeni shëruar
- ▶ Nëse je shtatzënë -Mbro bebin tënd

Parandalo një IST

ABC-ja e parandalimit

A- abstain from sex -Abstinencë

B- be faithful (qëndro me një partner)

C- consistently use condoms

Abstenenca

- ▶ Abstenenca-evitim i seksit vaginal me penetrim
- ▶ Ka kuptime të ndryshme - mos bësh seks deri në martesë, të presësh të gjeshë 1 partner të qëndrueshëm
- ▶ Është përdorur për 1000 vjet si formë kontrolli lindjeje
- ▶ Mjaft të rinj në mbarë botën e përdorin këtë mënyrë
- ▶ Është falas dhe e disponueshme për të gjithë
- ▶ Abstenenca -e vetmja mënyrë 100% efektive në parandalimin e IST & Shtatzënive
- ▶ Abstenenca mund të fillohet në çdo kohë
- ▶ Abstenenca inkurajon njerrëzit të krijojnë relacione në mënyra të tjera -Intimiteti seksual
- ▶ Disavantazh-nëse ndërton mendje mund të mos jeshë gati

Prezervativi

- ▶ I sigurt, pa efekte anësore hormonale
- ▶ Nuk ka nevojë për kujdes specialisti
- ▶ I lehtë për tu gjendur/blerë kudo
- ▶ Mund të ndalohet në çdo kohë
- ▶ Mund të përdoret nga çdo moshë
- ▶ E lehtë për ta mbajtur me vete,
- ▶ Rrit kënaqësinë seksuale sepse nuk shqetësohesh për shtatzëni ose IST
- ▶ Siguron mbrojtje të dyfishtë-Parandalon IST-të dhe shtatzëninë

10 Praktika për Seksin e Sigurt

1. Abstenenca-mënyra më e mirë për mbrojtje nga IST
2. Nëse jeni seksualisht aktiv kujtohu gjithmonë të përdorësh një kondom çdo herë
3. Ji i qartë me një partner rreth çfarë ju doni të bëni dhe sa larg doni të shkoni seksualisht
4. Respekto zgjidhjen e partnerit/dëgjo kur dikush thotë “Jo”
5. Mos u përpiq që dikush që sapo keni takuar të jetë i ndershëm rreth të kaluarës së tij/saj seksuale

...10 Praktika për Seksin e Sigurt

6. Nëse keni patur sex të pasigurt-bëni kontrollin për IST çdo 6 muaj
7. Kujtoni që seksi në gjendje të dehur është jo i sigurt
8. Kujtoni se kokrrat dhe Depo nuk të mbrojnë kundër IST-ve përfshi HIV
9. Nqs keni diarre ose keni vjell pilulën është më pak efektive
10. Respekto vechten dhe trupin tënd-mos bëj asgjë që ju nuk jeni konfortabel për ta bërë

...Parandalimi

- ▶ Seks i mbrojtur me prezervativ
- ▶ Eliminimi i kontaktit me gjakun e infektuar
- ▶ Mospërdorimi i shiringave të përdorura
- ▶ Përdorimi i mjeteve personale për kujdesin e përditshëm-furça e dhëmbëve, brisku, makina e rojes
- ▶ Përdorimi i mjeteve të pastra kur bën tatuazh apo vendos vath
- ▶ Për HIV-fillimi i mjekimit ARV, lindje me operacion, mos ushqyerja e fëmijës me gji

Referenca

- ▶ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy>
- ▶ [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis))
- ▶ https://www.cdc.gov/contraception/hcp/usmec/how-to-use.html#cdc_report_pub_study_section_5-prevention-of-sexually-transmitted-infections
- ▶ <https://www.cdc.gov/pregnancy-hiv-std-tb-hepatitis/about/>
- ▶ <https://www.who.int/news-room/spotlight/six-actions-to-improve-adolescent-health>